

תו תקווה ישראלית לחינוך לשותפות

תו "תקווה ישראלית" לחינוך לשותפות הוא מהלך מערכתי, שנועד להנגיש לבתי הספר תשתית מקצועית ומבוססת מחקר לחינוך לשותפות בין קבוצות בחברה הישראלית, למקצע ולהרחיב את החינוך לשותפות במערכת החינוך. התו מפותח ומיושם בשותפות של בית הנשיא, משרד החינוך, פורום לאוטמן, וצוות ברשותו של פרופ' עירן הלפרין ממרכז אקורד שבאוניברסיטה העברית, שמוביל את הפיתוח המקצועי.

המהלך מאפשר לבתי הספר ולמנהלים אשר יבחרו בכך, להציב יעדים ברורים בתחום החינוך לשותפות, על סמך כלי התבוננות לאפיון המצב הקיים, ולפעול להשגתם בעזרת מתווה הכולל ליווי מקצועי והכשרה ייעודית לצוות המוביל. כל זאת תוך התאמה לבית הספר על-פי אופיו וזרם החינוך שאליו הוא משתייך.

רציונל:

המציאות החברתית-דמוגרפית המתגבשת בישראל היא של חברה המורכבת, בחלוקה גסה, מארבע קבוצות עיקריות, דומות בגודלן: יהודים חרדים, יהודים דתיים-לאומיים, יהודים חילוניים וערבים. בעשור האחרון ניכרות מגמות של פילוג בין חלקי החברה, המלוות בהקצנה ובסטריאוטיפיזציה המאיימות על החברה כחברה מתפקדת, סולידרית ומכילה. החינוך לשותפות בין חלקי החברה הישראלית חיוני בהתמודדות עם מגמות אלה, והוא חשוב במיוחד בהינתן החלוקה ההיסטורית לארבעה זרמי חינוך נפרדים, שמעטים הגשרים המחברים ביניהם.

מערכת החינוך מכירה בצורך בחינוך לשותפות ואף פועלת בתחום זה בדרכים שונות. עם זאת, רק חלקים קטנים יחסית בחברה ובמערכת החינוך מקדמים את הנושא באופן מובנה. כמו כן קיימת עמימות בשאלת האפקטיביות של הפעולות הננקטות להתמודדות עם התופעות המתוארות. המהלך של תו תקווה ישראלית רואה בחינוך לשותפות תחום ידע מקצועי ומנסה לקדם פעולה מערכתית להפיכת החינוך לשותפות למקצועי, שיטתי ואפקטיבי יותר, על-ידי הגדרת מטרות מדויקת, יציקת תכנים מבוססי מחקר ויצירת מדדים ברורים להצלחה.

מטרות המהלך:

1. לפתח וליישם מהלך מקצועי ואפקטיבי של חינוך לשותפות, שיהיה בליבת החינוך בבית הספר וכחלק בלתי נפרד מן התפיסה החינוכית ומתכניות הלימודים ויעצב את דמות הבוגר העתידי;
2. לבסס את חשיבות החינוך לשותפות בקרב המנהיגות החינוכית והציבור הרחב ולהביא לרתימת מוסדות חינוך מגוונים לפעולה מקצועית וסדורה בתחום זה.

תהליך הפיתוח:

תו החינוך לשותפות אינו תכנית התערבות, אלא מתווה מקצועי המנחה את הנהלת בית הספר בתכנון וביישום של חינוך לשותפות בבית הספר ומבוסס על ידע אקדמי מתחום הפסיכולוגיה החברתית.

המהלך מפותח על-ידי צוות רחב, הכולל נציגים בכירים של משרד החינוך, מנהלי בתי ספר בארבעת זרמי החינוך, ארגוני חברה אזרחית העוסקים בחינוך לשותפות, מומחים אקדמיים ונציגי הגופים השותפים. חברי צוות הפיתוח הרחב הסכימו על חזון משותף לבית ספר המחנך לשותפות, בכל הזרמים, המתמקד בדמות הבוגר/ת הרצויה. על בסיס החזון והידע מתחום הפסיכולוגיה החברתית פותחו הכלים והתהליך הבית ספרי השלם.

המהלך דוגל בגמישות והתאמה לבית הספר, על-פי הזרם החינוכי שאליו הוא משתייך, אופי בית הספר והמצב הנוכחי שלו בחינוך לשותפות. בית הספר יגדיר מטרות ויעדים מדידים על-פי 'כלי התבוננות' בית-ספרי, ותינתן לו מעטפת הכוללת הכשרה וליווי שיאפשרו לו לחתור ליישום היעדים שהגדיר. בית הספר הוא שיקבע כיצד לממש את היעדים ויבחר תכנים, תכניות, סדירות בית-ספריות, מיזמים, ארגונים מלווים ומשאבים נוספים שיקדמו את בית הספר אל עבר היעדים.

יישום המהלך בבתי הספר:

יישום התוכנית בבתי הספר יכלול את המרכיבים הבאים:

1. **גיבוש תמונת מצב בבית הספר בהיבטים הרלוונטיים, באמצעות 'כלי להתבוננות' בית ספרי.**
הכלי יכלול העברת שאלון, תצפיות וקבוצות מיקוד, אשר יועברו בניהול בית הספר ובלווי של הצוות המקצועי של מרכז אקורד (פסיכולוגיים חברתיים ומנחים מתחום החינוך). תמונת המצב מיועדת אך ורק לבית הספר ומובטחת דיסקרטיות מלאה. בתום תהליך ההתבוננות יתקיים דיון עם הנהלת בית הספר, צוות תקווה ואנשי המקצוע לחילוץ תובנות והסכמה על תמונת המצב.
2. **הכשרה למנהלים ולצוותים החינוכיים המובילים את התחום בבית הספר.** ההכשרה תינתן על ידי פסיכולוגים חברתיים מומחים ומנחי התוכנית. ההכשרה בת 30 שעות וניתנת בשני מסלולים לבחירת המנהל: הכשרה ארצית – 4 ימי השתלמות מרוכזת פזורים על פני השנה, או הכשרה מוסדית – 10 מפגשים בבית הספר פזורים על פני השנה.
3. **קביעת יעדים על-פי מדדים מוגדרים, שילובם בתכנית השנתית הבית-ספרית ובחינת אפקטיביות לצורך המשך ההתפתחות של בית הספר.** בשנת העבודה הראשונה יוקדש המהלך לבניית התוכנית המערכתית לשנה העוקבת, זאת לאור תמונת המצב. בשנה שלאחר מכן בית הספר יפעיל את התוכנית המדויקת לו ויוכל לאפיין את האפקטיביות של הפעולות הנעשות.
4. **ליווי מקצועי לבית הספר בשלבי התכנון והיישום של תכנית החינוך לשותפות.** המהלך הוא בחירה מנהיגותית של מנהל בית הספר ומתקיים בהובלתו, בשיתוף של צוות 'תקווה-אמלי' (צוות מוביל ונבחר מאנשי בית הספר). לצד זה, לאורך השנה ילוו מנחים מאקורד את בית הספר. המנחה יסיע לבית הספר להשתמש במגוון הכלים שאנו מציעים ולהתקדם לעבר תוכנית סדורה לשנה הבאה.